

**ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI
WYMAGANY OD UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
NA KONKURSIE WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W ROKU SZKOLNYM 2025/2026**

I. Cele konkursu:

1. Wyłanianie i promowanie młodzieży o ponadprzeciętnej wiedzy i umiejętnościach,
2. Rozwijanie indywidualnych uzdolnień uczniów,
3. Przygotowanie uczniów do podjęcia nauki w szkołach ponadpodstawowych,
4. Popularyzowanie wiedzy obywatelskiej, zachęcanie do poznawania reguł funkcjonowania współczesnego społeczeństwa,
5. Dostrzeganie zmian społecznych i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia,
6. Kształtowanie umiejętności posługiwania się zdobytą wiedzą do rozumienia problemów współczesnego świata,
7. Kształtowanie postaw: patriotyzmu, tolerancji, poszanowania dla innych narodów, promowanie wartości demokratycznych i idei społeczeństwa obywatelskiego.

II. Etap rejonowy

Wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową przedmiotów historia i wiedza o społeczeństwie – rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dziennik Ustaw z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356).

III. Treści kształcenia z wiedzy o społeczeństwie:

Zgodność z podstawą programową.

1. Społeczna natura człowieka.
2. Rodzina.
3. Szkoła i edukacja.
4. Prawa człowieka.
5. Nieletni wobec prawa.
6. Społeczność lokalna.
7. Społeczność regionalna.
8. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna.
9. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie.
10. Środki masowego przekazu.
11. Demokracja w Rzeczypospolitej Polskiej.
12. Sprawy międzynarodowe.

IV. Zakres umiejętności

Uczeń:

1. Znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego, wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.
2. Umieszcza wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w czasie i przestrzeni.
3. Posługuje się terminologią z zakresu wiedzy o społeczeństwie.
4. Dostrzega zmiany w życiu społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym i cywilizacyjnym.
5. Wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.
6. Wyjaśnia związki przyczynowo- skutkowe analizowanych wydarzeń, zjawisk i procesów.
7. Uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
8. Wykorzystuje swoją wiedzę o zasadach demokracji i ustroju Polski do rozumienia i oceny wydarzeń życia publicznego.
9. Rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu, argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji.
10. Ocenia postacie, fakty i wydarzenia współczesnego świata.
11. Potrafi dokonać analizy procesów integracyjnych we współczesnej Europie, krytycznie ocenić zmiany społeczno- gospodarcze oraz polityczne zachodzące w Europie.

V. Eliminacje wojewódzkie:

1. Zakres wiedzy

Zadania konkursowe na eliminacjach wojewódzkich obejmować będą wszystkie treści obowiązujące na etapie rejonowym oraz treści dodatkowe związane z tematem przewodnim konkursu: **SPOŁECZNOŚĆ REGIONALNA**, a w szczególności:

- Wybory do organów samorządu terytorialnego;
- Referendum lokalne;
- Informacje o regionie: wydarzenia historyczne, które miały miejsce w naszym województwie i postaci z jego dziejów;
- Znajomość walorów przyrodniczo-geograficznych regionu;
- Tradycje i zwyczaje społeczności regionalnej;
- Atrakcje Pomorza Zachodniego – imprezy, zabytki;
- Wydarzenia o charakterze kulturalnym i artystycznym w naszym regionie;
- Powiaty wchodzące w skład województwa;
- Miejsce i rola naszego regionu w gospodarce, polityce i kulturze kraju.

LITERATURA

Podręczniki szkolne (z II i III etapu edukacyjnego), zestawy ćwiczeń, atlasy oraz inne materiały pomocnicze dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN.

Na etap rejonowy dodatkowo:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.
- Korytko A., Letko P., Mierzwa E., *Terminy z wiedzy o społeczeństwie*, Warszawa 2000.
- *Statut województwa Zachodniopomorskiego* <https://www.bip.wzp.pl>
- *Strategia rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego*, <https://www.eregion.wzp.pl>
- *Ustawa o bezpośrednich wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta*, Dz.U. 2010 Nr 176 poz. 1191, <https://isap.sejm.gov.pl/>
- *Ustawa o samorządzie gminnym*, Dz.U.1990 Nr 16 poz. 95, <https://isap.sejm.gov.pl/>
- *Ustawa o samorządzie powiatowym*, Dz. U.1998 Nr 91 poz.578, <https://isap.sejm.gov.pl/>
- *Ustawa o samorządzie województwa*, Dz. U. 1998 Nr 91 poz. 576, <https://isap.sejm.gov.pl/>

Na etap wojewódzki dodatkowo:

- Baranowska O., *Pomorze Zachodnie. Moja mała ojczyzna*, Szczecin 2001.
- Czejarek R., *Sekrety Pomorza Zachodniego*, Łódź 2017.
- Gacka-Asiewicz A., *Podstawy prawa i wiedzy o społeczeństwie w pigułce*, Warszawa 2016.
- Konieczny K., Kotla R., *50 cudów Pomorza Zachodniego*, Warszawa 2012.
- Kozłowski K., *Pomorze Zachodnie w latach 1945–2010: społeczeństwo, władza, gospodarka, kultura*, Szczecin 2012.
- Król M., *Słownik demokracji samorządowej*, Warszawa 2016.
- Sieradzka-Kasprzak J., Chmielewska E., Malec B. (red.), *Przewodnik po polskim Pomorzu*, Warszawa 2013.
- *Ustawa o referendum lokalnym*, Dz. U. 2000 Nr 88 poz. 985, <https://isap.sejm.gov.pl/>
- Wystawa stała Centrum Dialogu Przełomy Muzeum Narodowego w Szczecinie.